



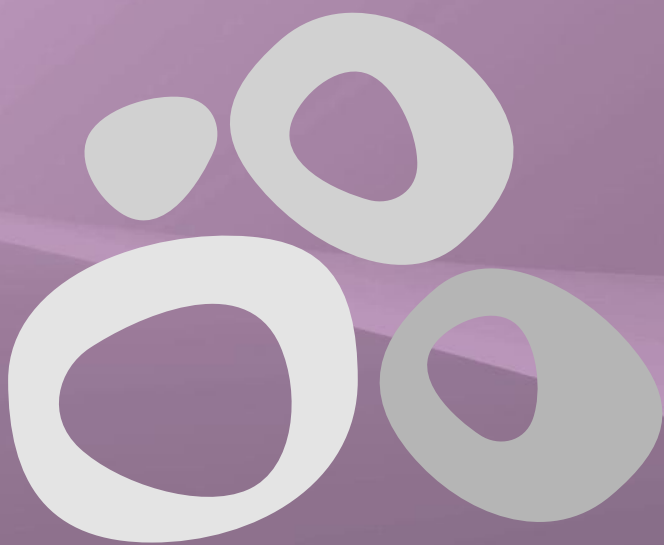
מדינת ישראל
משרד החינוך

עטופים באהבה

עקרונות חברתיים - קהילתיים
ולאומיים

מענים וכלים חברתיים

מינהל חברה ונוער





מדינת ישראל
משרד החינוך

עקרונות חברתיים - לאומיים | מינהל חברה ונוער

חמישה ערכים מרכזיים לחיזוק חוסן חברתי לאומי:

מעורבות ואחריות חברתית

ביסוד מערכת החינוך עומד הרצון לטפח מעורבות בחיי החברה בישראל, נכונות למלא תפקידים במסירות ובאחריות, עזרה הדדית, התנדבות, תרומה לקהילה וחתירה לשוויון ולצדק חברתי במדינת ישראל.



אהבת הארץ

חיזוק האהבה ותחושת ההשתייכות לארץ, לעם ולמדינה וסיוע ביצירת רקמת יחסים חיובית בין היחיד לזולת תעודד תחושת השתייכות לארץ, חיבור לסביבה, אהבה לטבע ונכונות למילוי חובות חברתיות ולאומיות באמצעות יצירת היכרות חווייתית בין התלמיד לארצו: הנוף, הטבע, האדם, מורשת העם, המפעל הציוני ומדינת ישראל.



זהות ושייכות

רב-תרבותיות היא מציאות קיומית במדינת ישראל. כדי להגיע ליציבות וליצירת מרקם משותף לכל אזרחיה, החברה הישראלית חייבת להגן על זכותו של כל אזרח להעמיק את זהותו, להכיר את מורשתו ותרבותו הייחודית, ובה בעת להבליט את המשותף, לתת כבוד לכל אדם ולדאוג לשוויון הזדמנויות.



מנהיגות נוער וצעירים

מתן אפשרות לבני הנוער לפתח כישורים ומיומנויות של הובלה ולהתנסות בתפקידי מנהיגות בבית הספר, ביישוב ובקהילה. מחקרים מלמדים כי התפתחותו של מנהיג היא תהליך למידה לאורך כל החיים.



מחויבות למדינה

פיתוח המוטיבציה של בני הנוער לשירות משמעותי וחיזוקה והכנת בני הנוער שירות כחלק ממימוש חובה אזרחית ומגילוי אחריות אישית, חברתית ולאומית. פרק זה טומן בחובו את ההבנה כי הנוער לוקח אחריות לא רק על חייו הפרטיים אלא גם על החברה והמדינה.





מענים חברתיים - קהילתיים | מינהל חברה ונוער

איך בונים קבוצה?

קבוצה אינה נבנית מאליה. תהליך בניית הקבוצה חשוב מאוד ליצירת מסגרת מסודרת ומוגנת ולהפגת החששות של המשתתפים, ומשום כך עליו להיעשות בשלבים מתוכננים היטב:

קביעת כללים: הכללים ייקבעו בהתאם לציפיות. הכללים מאפשרים למשתתפים להרגיש בטוחים ומוגנים ומאפשרים למנחים, קיום פעילות מסודרת בהמשך. הכללים מלווים לאורך כל הפעילות, וניתן להזכירם לפי הצורך.

תיאום ציפיות: תיאום בין הרצונות האישיים של המשתתפים, בין רצונותיהם כקבוצה ובין הרצונות המנחים. בשלב זה, כדאי לאפשר למשתתפים להביע את תחושותיהם ולהרגיע את חששותיהם.

היכרות: ההיכרות בקבוצה היא תהליך. ככל שמעמיקים את ההיכרות, כך חברי הקבוצה חושפים את עצמם יותר. ההיכרות מדגישה את הייחודיות שבכל אחד, את המשותף לכולם ואת תרומתו של כל אחד למארג הקבוצתי. בנוסף, חשוב לעסוק ביתרונות שיש בעבודה קבוצתית ולדון בחשיבותה של הקבוצה.





מדינת ישראל
משרד החינוך

מענים חברתיים - קהילתיים | מינהל חברה ונוער

כללי למידה חברתית בקבוצה

התאמה לשלב ההתפתחותי של הקבוצה והאקטואלי - נוכחי

הקבוצה היא מקור ללמידה חברתית ולהתפתחות אישית. הפעילות צריכה להתבצע בהתאמה לאינטראקציות החברתיות ולהתנסויות המשותפות. יש להתאים את הפעילות לשלב ההתפתחותי של הקבוצה, תוך שימת דגש להתרחשויות ולמצב של החיים החברתיים-קהילתיים של החברים בה.

גיוון מתודי, משחק וחווייה

הפעילות מאופיינת בגיוון מתודי ובשימוש בדרכי תקשורת רבות הנותנות מקום לאינטליגנציות מרובות של המשתתפים, בפעילות חווייתית ומהנה שתורמת תרומה אישית וחברתית ובשיח רפלקטיבי בעקבות המשחק יסייע בהבנה וברכישה של מיומנויות חברתיות.

הטמעת ערכים והמשגה

המטרה החינוכית של הלמידה בקבוצה היא להטמיע ערכים באמצעות הפעילות ולהביא לכך שערכים אלו יתבטאו בהתנהגויות. תהליך זה דורש תיווך והמשגה: פרשנות מילולית של המושגים הנלמדים, הטמעתם באמצעות חווייה התנסותית ושאלת שאלות רפלקטיביות לעיבוד חוויית הלמידה.

ביטחון ובטיחות - יש לפעול בהתאם להוראות חוזרי מנכ"ל ולהנחיות פיקוד העורף!





מדינת ישראל
משרד החינוך

מענים חברתיים - קהילתיים | מינהל חברה ונוער

טיפוח מיומנויות חברתיות להתנהלות בקבוצה



פעילות בקבוצה דורשת מיומנויות רבות. המרכזיות שבהן: הקשבה, יצירת קשרים חברתיים, עצמאות לצד היעזרות, קבלת השונה.

חברות היא תופעה פשוטה לכאורה, אך למעשה חשוב להתבונן בקשרי חברות, לעמוד על הגורמים המקיימים קשרים אלו, לחזק התנהגות חיובית ולפתח מיומנויות של יצירת קשרים חברתיים. כדי להפיק את המרב מפעילות הקבוצה, חשוב לעסוק ביחס שבין עצמאות ובין היכולת לבקש עזרה – יכולת חשובה ללמידה ולהתפתחות שאינה באה על חשבון עצמאות אישית. קשרים תקינים בקבוצה דורשים שילוב בין עצמאות חברי הקבוצה ובין יכולתם להיעזר זה בזה.

קבלת האחר כל קבוצה מורכבת ממגוון של אנשים, בכל אחד ייחוד ואין אחד דומה לאחר. כדי ליצור לכידות קבוצתית, חשוב שכל חברי הקבוצה יזכו ליחס מכבד, גם ובמיוחד במקרה שהם חריגים מהיתר

הקשבה היא פעולה יומיומית, ועם זאת מורכבת עד כדי כך שכולם מתקשים בה. הקשבה עמוקה ומוזעת ניכרת בתגובת המקשיב לנאמר ובשפת גופו, היא מעודדת את הזולת לספר, מחזקת חברויות ומונעת מקרים של חוסר הבנה ושל חוסר נעימות. יצירת אווירה של הקשבה בקבוצה מעודדת כבוד הדדי, פתיחות והבעת רגשות ורעיונות, מסייעת בגישור ומגבירה מוטיבציה.





מדינת ישראל
משרד החינוך

מענים חברתיים - קהילתיים | מינהל חברה ונוער

אז איך עושים את זה?

לפניכם פנקס בו מפורטות פעילויות ליישום תהליך של בניית הקבוצות על פי השלבים שצוינו לעיל.

הפעילויות המוצעות כוללות מגוון רחב של מתודות וכלים של למידה חברתית המותאמת לאוכלוסיות מגוונות ורב גילאיות ומאפשרת פעילות חינוכית, חברתית והפגתית, תוך מתן ביטוי לתחושות, מחשבות ומתחים.

הפעילויות המוצעות הן מודולריות, כל משתמש יכול לבחור פעילות על פי צרכיו: תפקידו, אוכלוסיית היעד, מקום הפעילות, זמן הפעילות, אופי הפעילות, נושאי הפעילות ומטרותיה החברתיות, החינוכיות וההפגתיות.





מענים וכלים חברתיים | מינהל חברה ונוער

כלים, מודלים ומתודות לשיח חברתי, ערכי ואקטואלי

- מודל אקטואליה - חוברת
- כלי לעידוד שיח חברתי - ערכת קלפים
- הנעה לשיח חברתי - מתודות
- מודל דיוני דילמה - חוברת



תכנים לפעילות חברתית - יוזמת בחירום

- "חזקים בחירום - ערכת תכנים לעידוד
- אקטיביזם חברתי
- תכנים ופעילויות לשעת חירום -
- מערכי פעילות



כלים לפעילות במרחבים פתוחים

- פעילויות, משימות וכרטיסיות
- חקר במרחב הפתוח
- חידונים ומשחקים - של"ח
- בשבילי ישראל



ערכות תכנים ומערכים למועדים וימי לוח

- ימי לוח - ערכות תכנים
- ומערכים לציון חגים וימים
- מיוחדים

